

12.06.20

NOC KOSTELŮ

Učinil jsi měsíc k určování času... Přivádíš tmou,

NOC

se snese... Slunce vychází...

Člověk vyjde za svou prací.

Srov. Ž 104,19–23

Pozdrav návštěvníkům Noci kostelů

Vážení a milí návštěvníci i diváci, jsem rád, že naši organizátoři Noci kostelů se navzdory letošní složité situaci nevzdali a mnohé krásné sakrální prostory otevřou či z nich budou vysílat nejrůznější programy. Věřím, že jako ostatně už v minulých týdnech kolegové osvědčí velkorysost, nasazení i kreativitu. Církev nepochybně má co nabídnout, neboť pečuje o kulturní bohatství, které patří nám všem.

Dominik kardinál Duka OP, arcibiskup pražský

Noc kostelů a koronavirus

Pandemie koronaviru pořádně zaskočila snad každého včetně organizátorů Noci kostelů. Proto brzy po vypuknutí epidemie a vyhlášení restriktivních opatření vyvstal velký otazník, jak dál postupovat v přípravách Noci kostelů. Rakouští kolegové, kteří již léta připravují Lange Nacht der Kirchen, nakonec přípravy zcela zastavili. Český organizační výbor, jehož hlavním motorem jsou pracovníci brněnského biskupství, však své úsilí nevzdal. Uskutečnilo se několik videokonferencí, a když na základě vyhlášení vlády ze 14. dubna začalo být pravděpodobné, že po 8. červnu bude možné uskutečnit první kulturní akce, hlavní organizátoři se rozhodli Noc kostelů 2020 v České republice nerušit, ale pouze posunout termín.

Foto: M&P Cerveni, Člověk a Víra

OBSAH: Fejeton o jednom mottu 2 / Kde hledat informace o programu? 3 / Halleluiah – znělka Noci kostelů 4 / Rozhovor s autorkou loga Noci kostelů 5 / Zeptali jsme se, co říkají o Noci kostelů... 5 / Jak byla Noc kostelů úspěšná? 6 / Jak to celé ve Vídni začalo 7 / Doporučení? 7

Foto: Anička Guthrie, Člověk a Víra

Navíc se připojila fantastická zkušenost z období pandemie. Řada kostelů, farností a sborů zmobilizovala technické síly a začala své bohoslužby bez účasti lidí přenášet on-line na internet. A i když se to neobešlo bez začátečních chyb, výsledek je strhující. Pokud mnozí dokáží něco takového, pak je naděje uskutečnit Noc kostelů také v on-line světě i pro návštěvníky, kteří se neodvážejí přijít naživo, ale rádi by se alespoň nějakým způsobem zúčastnili. A pokud by pandemie znovu udeřila, vzniká tak možnost nabídnout alespoň nějaký program.

Konečnou úvahu doplnila i jednání s televizí Noe, která velmi ochotně vyšla vstříc a nabídla dlouhý vysílací čas a své technické možnosti na provázení po celý večer 12. června.

Je jisté, že ne všechna obvyklá místa se letos otevřou. Někde jsme jako hlavní organizační tým doslova vybízeli, aby vzhledem k věku místních členů přípravné skupiny raději neotvírali. Jinde se místní organizátoři omluvili, že nemají dobré připojení na internet a živý přenos technicky nezvládnou. Nabídka bude tedy menší. Přesto nám vstupovaly slzy do očí, když se nám postupně ozývali naši tradiční spolupracovníci s odhodláním nic nevzdát.

12. června tedy nabízíme sice pozměněnou, ale přesto skutečnou Noc kostelů všem, kdo mají zájem vstoupit do posvátných prostor, míst, kde se lidé scházejí k modlitbě a obracejí se na Boha. (MN)

Fejeton o jednom motto

Letošní Noc kostelů měla pro naši zemi poněkud legrační příběh motto. Jako každý rok se pro Noc kostelů vybírá nějaké motto, které vždy vychází z konkrétního místa v Bibli.

Pro rok 2020 bylo rakouskými kolegy vybráno motto: *Du sendest Finsternis und es wird Nacht, dann regen sich alle Tiere des Waldes.* Tedy: „Přivádíš tmu, noc se snese, les se hemží zvěří.“ Tato slova patří do Žalmu 104. Avšak představa, že by se návštěvník Noci kostelů měl ztotožnit s textem verše, nám připadala podivná.

Začali jsme tedy horečně přemýšlet, jak text upravit, aby byl srozumitelný. Fakticky text vychází z veršů 19–24, které v Českém ekumenickém překladu znějí:

Učinil jsi měsíc k určování času, slunce ví, kdy k západu se schýlit. Přivádíš tmu, noc se snese, celý les se hemží zvěří; lvičata řvou po kořisti, na Bohu se dožadují stravy. Slunce vychází a stahují se, v doupatech se ukládají k odpočinku. Člověk vyjde za svou prací a koná službu až do večera. Jak nesčetná jsou tvá díla, Hospodine! Všechno jsi učinil moudře; země je plná tvých tvorů.

Žalm sám o sobě je úžasný, patří mezi výjimečná místa Bible, protože vyjmenovává neuvěřitelné množství zvířat a dalších prvků přírody. Ale na první poslech je patrné, že autor žijící před dvěma a půl tisíci lety měl na mysli především určování času a s ním spojený rytmus života v celém světě. Vidíme tu úžas nad tím, jak ve světě vše funguje podle určitého řádu.

Foto: Anička Guthrie, Člověk a Víra

Stále nám unikalo, proč by si návštěvníci putující nocí do kostelů měli připadat jako zvířata v noci. Začali jsme přemýšlet o úpravě textu a výsledkem byla podoba motto, jakou nalezneme na letošních plakátech: „Učinil jsi měsíc k určování času... Přivádíš tmu, NOC se snese... Slunce vychází... Člověk vyjde za svou prací.“ Odpovídá skutečnosti určování času, jak o tom biblický text mluví. Bůh je Pánem nad časem. Žádný člověk nad časem nemá moc, ani mocní, ani chudí.

Stále byl ovšem nad mottem drobný otazník. Proč si ho rakouští kolegové vybrali právě takto? A klíč se našel. Ukázalo se totiž, že jejich cílem bylo spojení původně zamýšleného data Noci kostelů plánované na 5. června s Mezinárodním dnem životního prostředí, který se právě toto datum připomíná. Chtěli tak spojit důležité moderní téma s tím, co je pro křesťany vzácné a cenné. České motto se tedy trochu vymklo či posunulo význam vůči životnímu prostředí. I když možná odkaz na moc Boží, která zůstává nepoškozena lidskými manýry, není od věci zase tak daleko. Paradoxně však právě příroda vzala věci do svých rukou a vše je jinak. Rakousko letošní Noc kostelů odvolalo a vše odsunulo na příští rok. Česká republika posunula datum a připojila motto, které je sice ze stejného biblického místa, ale mluví o jiné skutečnosti. A tak, pokud se Rakušané napřesrok rozhodnou vrátit se ke zvířatům v lese, budeme se k nim moci připojit...

(MN)

Kde hledat informace o programu?

Na Noci kostelů 2020 vystoupí komorní ansámbl sestavený pro tuto příležitost členy Orchestru Národního divadla. Hudebníci zahrájí komorní hudbu duchovního charakteru. Vystoupí v rozestavěném Komunitním centru Krista Spasitele na pražském Barrandově nebo také na Svaté Hoře v Příbrami. Na příležitost opět si zahrát se hudebníci velmi těší. Byli totiž nuceni z důvodů nouzového stavu přerušit veřejné vystupování na více než dva měsíce. Program jejich vystoupení momentálně vzniká, ale určitě se máte na co těšit.

Foto: Jaroslav Pelikán

V oblasti Prahy a Středočeského kraje jsme na každý ročník vydávali obsáhlou brožuru s programem. Vzhledem ke změnám se však brožuru již nepodařilo připravit. Je tedy třeba se spolehnout na internet a tipy hledat na webu Noci kostelů (www.nockostelu.cz). Jak na to?

Pokud dovolíte webu, aby identifikoval místo, kde se nacházíte, pomůže vám vyhledat otevřené kostely ve vašem okolí. Lze také na úvodní stránce webu kliknout na odkaz „Pro návštěvníky“ a vybrat si „Kostely“. Pod tímto tlačítkem lze pak filtrovat otevřená místa podle kraje či diecéze (církevně územní označení). Podobně lze postupovat podle programů. Právě na stránce „Programy“ je také zaškrťovací tabulka nabídek typů programů, která má pomoci vybrat si to, co byste nejraději navštívili. Po zaškrtnutí příslušných typů programů je ještě třeba potvrdit výběr tlačítkem „filtrovat“ a máte před sebou plejádu nabídek.

Halleluiah – znělka Noci kostelů

Před časem vznikla iniciativa vytvořit pro již tradiční Noc kostelů znělku. Seznámili jsme se s lidmi, kteří připravují festival Jakuba Jana Ryby a díky nim jsme se postupně dostali až k panu Jaroslavu Pelikánovi. Nebyla to vůbec snadná cesta. Nejprve začalo vznikat velkolepé dílo, které nemohlo jako znělka fungovat. Bylo tedy třeba se úkolu ujmout nějak jinak. Ale jak?

Sám autor hudby říká: „Šimon Kaňka, ředitel Festivalu Jakuba Jana Ryby mě pověřil zkomponováním slavnostní znělky pro projekt Noc kostelů.

Foto: Archiv restaurace Prdek

Znělku Noci kostelů, vyrobila společnost Anthonea Musica s.r.o. ve spolupráci s Festivalem Jakuba Jana Ryby. Notové materiály pro znělku jsou připraveny variabilně v různých verzích pro široké využití: pro orchestr se sborem, ale i ve verzi pro flétnu a kytaru, varhany a sólový hlas či sólové varhany. Další varianty využití notového materiálu jsou možné dle provozních možností interpretů. Zvukový záznam znělky byl natočen v Pražské křižovatce v kostele sv. Anny. Orchestr: Komorní filharmonie L'Armonia Terrena. Sbor: L'Armonia Vocale. Dirigent: Jaroslav Pelikán. Zvuková režie: Václav Roubal. Hudební režie: Markéta Janáčková a Zdeněk Klauďa. Stříh, mix a mastering: Ondřej Urban.

Foto: Tomáš Ježek, Člověk a Víra

rém z našich míst či na webu Noci kostelů, kde uvádíme nahrávku v plném znění (ve článku „Audiospot zve na Noc kostelů“). Nenechte se mýlit, znělka nesměla mít více jak 30 sekund, ale autor i do tohoto kratičkého času vtělil mnoho odstínů krásy a vznešenosti, kultury lidského ducha i vanutí Božího ducha.

Všem tvůrcům a interpretům patří ohromný dík!

Pokládal jsem to za velkou čest. Ovšem zpočátku jsem si nebyl jistý, jakým způsobem k tomuto úkolu přistoupit. Nakonec jsem zvolil obsazení sbor, varhany a orchestr, ale stejně jsem pak o znělce ještě dlouho jen přemýšlel.“

Není těžké odhadnout, že vytvoření zvukové pozvánky, která charakterizuje atmosféru starodávných kostelů i moderní modlitebny a chrámy tvořené sklem a betonem, maličké venkovské kostelíčky i Svatovítskou katedrálou, byl pořádný oříšek. Noc kostelů není jen otázkou stavební hmoty, prostorů či věží. Za tím vším stojí něco více...

Jaroslav Pelikán popisuje zrod znělky takto: „Nápad přišel po návštěvě nedělní bohoslužby v kostele v Horním Polubném. Vracel jsem se domů, do Kořenova, oklikou na kole přes Příchovice a Paseky nad Jizerou. Místo zvané Na Perlíčku je známé nádherným výhledem na Krkonoše a Podkrkonoší. Tam jsem si sedl do trávy, kochal se pohledem do krajiny, myslel na generace lidí, Čechů i Němců, kteří svojí dřinou kultivovali tuto drsně krásnou horskou krajinu. Nápad na znělku přišel najednou sám od sebe a já už pak měl jedinou starost, abych to všechno během zbývajících asi 10 km, které mi chyběly k mému psacímu stolu, nezapomněl...“

A nezapomněl, což ostatně lze posoudit na někte-

(MN)

Rozhovor s paní Verou Rieder z Vídeňské arcidiecéze o tom, jak tvořila logo Noci kostelů

Vážená paní Rieder, jaké myšlenky Vás při tvorbě loga Noci kostelů v roce 2005 inspirovaly?

Přemýšleli jsme, jak představit akci veřejnosti a jak vytvořit jasně rozpoznatelný vizuální styl. Nechtěli jsme použít žádnou fotku kostela, aby nevznikl dojem, že je to jen „katolická akce“. Prostory sborů jsou přeci jenom odlišné od prostorů katolických chrámů. Také jsme nechtěli použít např. fotku modlících se lidí, protože program Noci kostelů je výrazně širší. Rozhodli jsme se proto vše postavit na citátu z Bible, která je základem pro všechny křesťanské denominace. Každý ročník má své vlastní motto, které může poskytnout inspiraci pro sestavování programu, zároveň ale není příliš svazující...

A jak tedy máme rozumět barevnému vyznění loga Noci kostelů?

Při volbě barev jsem vycházela z barev červánků, které jsou tak typické pro období začátku léta, když přechází den v noc. Tato redukovaná grafika se v průběhu let velmi osvědčila, a to i pro její zapamatovatelnost. Příkladem může být i svědeckví dcery vedoucího našeho týmu, která byla kdysi na konci května v Praze. Když přijela zpět, říkala – viděla jsem tam na kostelech plakáty, na kterých jsem samozřejmě nerozuměla textu, ale bylo mi jasné, že i v Praze se už Noc kostelů koná.

Otázka poslední: přemýšlíte časem o nějakých úpravách grafického vizuálního stylu Noci kostelů?

Značka Noci kostelů je již v hlavách návštěvníků dobře zakotvená. Logo prochází každoročně drobnými úpravami, ale nějaký zásadní redesign nechystáme. Samozřejmě ale chystáme na 20. výročí Noci kostelů, které bude za 5 let, „jemné občerstvení“ korporátního designu. (KP)

Zeptali jsme se, co říkají o Noci kostelů...

Noc kostelů, to je vynikající příležitost kultivovaným způsobem představit prostředí kostelů i lidem, kteří by jinak do takového prostředí zavítali jen těžko. Chrám (např. ten náš v Tachlovicích) je svědkem historie života vesnice, dávným místem setkávání a také významná kulturní památka. Architektonický návrh kostela sv. Jakuba St. v Tachlovicích vytvořil slavný barokní architekt K. I. Dientzenhofer. O Noc kostelů se v Tachlovicích organizačně stará naše rodina. Protože jsme rodina muzikantská, základem programu je hudební vystoupení. (Loni to byl také mimo jiné koncert žáků naší rodinné hudební miniskolicky.) Dále se koná výstava dětských kreseb, ukázky skautských dovedností a historická přednáška. V úvodu jsem psal, že se dá prostřednictvím Noci kostelů představit chrámové prostředí i lidem, kteří tam normálně nechodí. Přínejmenším u nás v Tachlovicích se to loni ukázalo více než přesvědčivě. Účast byla velká a věřím, že tomu letos bude právě tak, koronaviru navzdory.

Jaroslav Pelikán, hudební skladatel

Mám ráda kostely a nejraději mám kostely otevřené a zvoucí dál. Noc kostelů splňuje obojí beze zbytku, a proto jsem ráda, že se na její organizaci můžu, i když jen malým dílem, podílet. A potěší mě, když všichni, kteří přijmou pozvání do nočních chrámů, budou mít zase oplátkou otevřená srdce. Pak vůbec není vyloučeno, že se dočkáme zázraků.

Veronika Sedláčková, moderátorka

Jak byla Noc kostelů úspěšná v minulých letech v Praze a okolí?

Od počátků Noci kostelů uplynulo více jak deset let. První pokus, ke kterému se spontánně na území Prahy a Středočeského kraje připojilo jen několik míst, proběhl v roce 2009. V roce 2010 pak začala systematická organizace otevřených kostelů. Nabízíme krátké ohlednutí za historií Noci kostelů formou tabulky:

Foto: Martina Řehořová, Člověk a Víra

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
přihlášeno kostelů	353	331	311	317	282	275	246	223	155	68
počet vstupů (kvalifikovaný odhad v tisících)	140	136	131	135	110	98	113	101	71	50
poprvé zapojení do projektu	29	34	25	37	43	57	46	91	94	68
kostel úplně bez návštěvníků	1	0	0	1	2					
zapojených církví	13	13	13	11	12	13	11	10	9	5

Mezi nejnavštěvovanější místa v celém regionu patřily kostely:

- kostel sv. Tomáše v Praze 1 na Malé Straně s 6890 vstupy v roce 2019
- kostel sv. Františka z Assisi na Starém Městě se 6000 vstupy v roce 2018
- kostel sv. Ignáce na Novém Městě pražském se 7124 vstupy v roce 2017, což byl také absolutní rekord v celé historii Noci kostelů v Praze a Středočeském kraji.

Ani mimopražské kostely a modlitebny však nejsou ve stínu. Primát nese poutní bazilika Nanebevzetí Panny Marie na Svaté Hoře v Příbrami (1720 vstupů v roce 2019 a dokonce 2200 vstupů v roce 2016). Zmínit můžeme např. i katedrálu sv. Bartoloměje v Kolíně, kde v roce 2015 zaznamenali 900 vstupů.

Jedni z našich spolupracovníků nám v roce 2019 kromě počtu návštěvnických vstupů připojili i hlášení: „...krom toho také 10 psů, 3 kočky, 2 papoušci, 1 želva.“ Už asi ne zjistíme, zda si je přinesli návštěvníci, organizátoři nebo šlo o součást modlitby za přírodu. Je ale vidět, že zájem o otevřený chrám má leckdo.

Foto: Tomáš Ježek, Člověk a Víra

Jak to celé ve Vídni začalo

Na jaře roku 2004 jeden nadšený vídeňský kostelník před večerním zavřením kostela pustil meditativní hudbu, zapálil svíčky a nechal otevřené kostelní dveře. Přilákalo to návštěvníky, a tak pro ně udělal rovnou i komentovanou prohlídku. Ve stejném roce to vyzkoušel ještě jednou spolu se čtyřmi dalšími kostely, které se k němu spontánně připojily. Následující rok na děkanství v centru Vídně vznikl tým, který vytvořil koncept pro první ekumenickou Noc kostelů.

Výsledek: místo předpokládaných 60 kostelů se zapojilo 200, přišlo na 100.000 návštěvníků a farnosti i sbory projevíly překvapivou tvořivost.

V roce 2009 byly již zapojeny všechny rakouské diecéze a Noc kostelů překročila rakouské státní hranice. V České republice se zapojily jako první plzeňská a brněnská diecéze. Od roku 2010 se koná Noc kostelů ve všech českých a moravských diecézích.

Tajemství úspěchu pravděpodobně spočívá v tom, že je vše zdarma, že má akce společnou intenzivní propagaci pod jednotným vizuálním stylem a že program je plně v kompetenci jednotlivých farností a sborů – každý se představí sám... (KP)

Doporučení?

Naši spolupracovníci na mnoha místech zvažovali přípravu programu do posledních dnů podle vývoje pandemie a s ním spojených nařízeních. Proto jsme dopředu nemohli vybrat příliš mnoho tipů. Přesto Vám pár míst doporučujeme s nadějí, že nepřijde žádný náhlý zvrat či omezení. (Prosíme, ověřte si před akcí, zda nenastaly změny):

- Bohatý program připravuje katedrála sv. Víta, Václava a Vojtěcha na Hradčanech

Můžeme ale doporučit i další místa:

- Praha 3 – Žižkov, Betlémská kaple
- Praha 4 – Lhotka, kostel Panny Marie Královny míru
- Praha 4 – Michle, Sbor Alberta Schweitzera
- Praha 4 – Podolí, kostel sv. Michaela Archanděla
- Praha 6 – Střešovice, kostel sv. Norberta
- Praha 10 – Záběhlice, kostel Narození Panny Marie
- Praha 15 – Hostivař, kostel Stětí sv. Jana Křtitele
- Praha 17 – Řepy, kostel Panny Marie Vítězné, Bílá Hora
- Praha 20 – Horní Počernice, sbor CB, Chvaly

Foto: Martina Řehořová, Člověk a Víra

Mimo Prahu lze navštívit např.:

- Beroun, sbor ČCE
- Čelákovice, modlitebna CB
- Hovorčovice, kostel Narození sv. Jana Křtitele
- Kralupy nad Vltavou, kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Václava
- Libušín, kostel sv. Jiří, hradiště
- Příbram VI – Březové Hory, sbor Mistra Jakoubka ze Stříbra

Možná by letošním tipem mohla být celá oblast Kladna a okolí, kde mnohé kostely připravují bohatý a zajímavý program!

Noc kostelů 2020
Praha, Středočeský kraj
www.nockostelu.cz

Vizuální styl: Vera Rieder
Hlavní koordinátor projektu: Mgr. Ing. Michal Němeček
Korektury: Klára Čermochová
Redakce: Zuzana Kakušková
Produkce: NLN, s. r. o.
Náklad: 15 000 ks
Vydalo: Arcibiskupství pražské
Hradčanské náměstí 16, Praha 1, červen 2020
Neprodejné

Záštitu nad Nocí kostelů 2020 převzali:

Dominik kardinál Duka OP, arcibiskup pražský; **Mgr. Daniel Ženatý**, synodní senior Českobratrské církve evangelické a předseda Ekumenické rady církví; **ThDr. Tomáš Butta**, Th.D., patriarcha Církve československé husitské; **Mgr. Marián Čop**, superintendent Evangelické církve augsburského vyznání; **ThMgr. Jan Klas**, biskup Jednoty bratrské; **Mgr. Petr Procházka**, superintendent Evangelické církve metodistické; **Mgr. Tomáš Tyrlík**, biskup Slezske církve evangelické augsburského vyznání

Mgr. Radek Vondráček, předseda PS Parlamentu ČR; **RNDr. Miloš Vystrčil**, předseda Senátu Parlamentu ČR; **PhDr. Lubomír Zaorálek**, ministr kultury ČR; **Ing. Jaroslava Pokorná Jermanová**, hejtmanka Středočeského kraje; **MUDr. Zdeněk Hřib**, primátor hl. m. Prahy; **Ing. Lenka Alinčová**, starostka MČ Praha-Kunratice; **Mgr. Jan Konvalinka**, starosta města Příbram **Mgr. Martin Kupka**, starosta obce Líbeznice **Martin Sklenář**, starosta obce Dobřejovice

Partneři projektu:

kudyznudy.cz

Místní kultura pro kulturu z regionů

PROPAMÁTKY
PORTAL - ČASOPIS

scena.cz

